

NOVINE

Političen list za Prekmurske Slovence.

Prihaja vsako nedelo.

Cena Novin je na letošnje leto brez Marijinoga Lista i kalendara Srca Jezušovoga 6 K, s tema pa 10 K.

Krčme.

I.

Krčma ma dve obleki: pošteno i nepošteno. Nešterna krčma pa to obleko tak spreminjava, da si človek zaistino more premišljavati, i dvomiti: je li mogoča takša skazljivost. Ali gučimo odkrito.

Poštena obleka krčme je njena potreba i poštenost krčmarja. Ne stojimo na tistom stališči, štero trdi, da je krčma potrebna, če je poštena, prepovedati se pa mora, če je nepoštena.

Poštena krčma je potrebna. Štera je ta i kda je takša? Poštena je tista krčma, štera brani hūdo i širi dobro. Čteo sem v djanji mantrnikov od nekoga krčmara iz prvih časov kršćanstva, da je v svojoj krčmi zbirao kršćenike, jih je osrčavao, opominao na dobro, na stanovitnost. Z krčme so šli na morišče i postali so mantrniki prvi kršćanski, štere na naših oltarah svetimo i so nam v nebi priprošniki. Ta kršćanska krčma je zgled kršćanskih krčem, te oštarjaš zgled kršćanskih krčmarov.

K poštenosti krčme je zato v prvoj vrsti ne to potrebno, da pošteno da pivci jesti i piti, nego da se pivec tam poštenosti vči. Kakši hasek bi mela občina na priliko denem od »dobre« krčme, če se te najfinejše pijače v njej točijo i najtečnejše porcije gor nosijo — ako je krčmar tolvajski gazda, šteri pokradjene reči na stan jemlje. Ta krčma bi na tolvajijo navčila celo mlado pokolenje občine i sledkar bi v njej samo kuča na kuči stala, krčma z svojov velikov zidinov bi pa gizdavo gledala okoli po »petlarah«.

Poštena je zato tista krčma, štera skrbno pazi na to, da se v njej po-

šteno obnaša vsaki pivec, da se tam ne greši, nego dobro dela i da pošteno podvori svojim gostom. Takša krčma je ne samo hasnovita, nego še potrebna. So cerkvena prošćenja, misijoni, sejma i druga spravišća, štera vno go ljudi, vno go lačnih i žejnih ljudi spravijo vkūp v dober namen. Te trebe nahraniti, napojiti, dati trebe teli, kaj njemi ide, da bo znala duša ž njim vred svoj sad obroditi. Vsem tem potrebam pa more samo dobra krčma odpomoći. Potrebna je zato poštena krčma. V to pošteno krčmo bi potem spravljali naše ljudi, naj žive od njih krčmar, ki je našega mišljenja.

Ali kak tū začeti? Pri krčmarah. Krčmare trebe naprositi, naj se izjavijo za kršćanske krčmare. Mamo hvala Bogi dosta takših. Ti naj stopijo v zvezo z Matercerkevjom i jo podpirajo, da se tisto dobro seme, ktero se v njej seja v duše, po krčmah ne zgūbi. Glejmo na priliko prošćenje. Zdaj je že tak posvetno postalo češćenje cerkvenoga Patrona, da vnogi niti ne ve kaj je za dneva zvūn da se te den more z pečenkov do guta najesti z vinom pa še vō ž njega napiti. Tak se svetijo cerkveni Patroni. Jezeri ido na prošćenje samo »jest, pit i plesat«. Še bolše duše, štere so celo dopoldne v cerkvi pa še pri večernici, ljudje, ki so prišli k spovedi i k sv. obhajili, še ti so večkrat, čeravno ne vsi, tak slabi, da den prošćenja po pobožnosti z grehom dokončajo. Zatoga volo se med dūhovniki vsikdar bolje vtrdnjava nakana, da bi se prošćenje odpravilo. Krčmarje bi stem gotovo dosta zgūbili. Mogoče je pa pitanje srečno rešiti i ta rešitev bi po mojem mnenji

bila ta-le. Naj se naredi Zveza kršćanskih krčmarov. Začnejo naj jo krčmarje. Dužnost te zveze bi bila, da bi krčmarje

a) nikdar ne meli igre za ples; če se igra ne da bi se plesalo, posebno če je še lepa pesem poleg, kdo bi tomi proti gućao;

b) da nikomi ne dajo piti, da bi se opijano;

c) da deci do 16 let ne dajo opojne pijače niti kaj za kaditi, za takše naj majo kakše sladke brezalkoholne pijače i slatino; i da deco do 16 let samo te trpijo v svojih ali okoli svojih prostorih, kda je to nezogibno potrebno, na priliko, kda se ta indri ne more nahraniti ali poćinoti;

d) da bodo skrbno pazili, ka se v njihovoj krčmi ali okoli nje ne bo grdo gućalo, preklinjalo, kakše znanje sklenjevalo, sploh kakši greh delao; takšega naj vćasi odstranijo i ga cerkvenoj pa sveckoj oblasti naznanijo;

e) da bodo ljudi na potrebne molitvi opominjali, med božjov službov krčmo popolnoma zaprli pa med pivci kršćanskoga dūha širili.

Te krčmare bi zatem vsa kršćanska društva priporočala. Kršćanski krčmarje, kaj povete na to?

oooooooooooooooo

Grofovka zemlja.

Vsi samo čakamo, da se razdeli zemlja, štere imajo grofje tri dele, kmet pa, šteri to zemljo obdelavle, pa samo eden del. Pitamo se, kak de se to delilo? Eli da se samo razmeri, te do pa šli tisti, ka do merili v ves pa pozovejo ljudi vō, pa povejo, ti boš meo to, ti pa to i. t. d. Ne tak. Gospodje, šteri majo to v rokaj šćejo od nas znati kak mi želimo. Trbej povedati, kak si mi to mislimo. Naša

žela de se spoštivala pa gor jemala. Kak pa naj to povemo? Etak. Sküp stopimo, v zvezo stopimo, pa tam povemo naše žele pa jo tak naprej damo. Sküp stopimo v Kmetsko Zvezo! K. Z. je tudi vsikdi indri po Slovenskom razširjena. Če mi povemo kak kotriže K. Z. našo želo, te se za to zavzemejo tudi vsi drugi, šteri so v K. Z. in samo tak je mogoči uspeh. Samo tak lahko dosegnemo. Kak pa to K. Z. napraviti? Vsi moški v nedelo vküp stopite — ali s sakše občine, ali s sakše fare pa si pravite — mi smo ustanovili K. Z. Eden vaša imena gor zapiše. Obednim si pogučite vse, ka želite napraviti v gospodarskoj reči v svojoj občini ali fari. Če je kaj takšega, ka nemrete sami napraviti, te to eden med vami, šteri je bole navajeni, napiše pa naprej da vekšemi odbori K. Z., šteri de tudi v Prekmurji. Tisti odbor de pa že pa meo takše ljudi šteri to naprej na pravo mesto spravijo. Da začnete, to te sami videli, kakša dobrota je to za vas. Samo začnite, šče to nedelo vküp stopite!

Shod Kmetske Zveze (K. Z.) v Črensovcih in Turnišči.

Namen K. Z. in njeno delo je bilo 7. in 8. tm. razloženo na dveh ljudskih shodih v Črensovcih 7. t. m. in v Turnišči 8. t. m. v navzočnosti velike množice. V Črensovcih je bilo više jezero, v Turnišču pa više dve jezeri ljudi. Lepo vreme je povekšalo sijaj shodov. Na obeh shodih sta govorila g. nadrevizor Vlado Pušenjak in domačin Jos. Godina. G. Pušenjaka je številna množica večkrat prekinoli z

Podlistek.

Od brodarove hčeri, od kraliča, pa od nevoščene küharice.

Narodna. Nadaljevanje.

Küharica jo je zaj notri v vodo lüčila, pa si je te njena hči sela na snehinje mesto, pa si je oblekla njeno obleko.

Gda so se domo pripeljali, je že bio glas, kakšo ženo je dobo mladi krao, ka njoj gimontje kapljejo vö z oči, da se joče, pa rožike vö z zobu gda se smeje.

Gospoda bi jako rada znala, či je to resan istina, pa jih je vno go sprišlo vküp na gostüvanje.

Gda so se znajeli pa znapili, so začali klati norije, ka bi radi vidli, či bi se sneha smejala. Delali so vsakojačke norije, pa sneho nikak nej mogli v smeh spraviti.

Nazadnje je šo eden mužikaš vö, pa je oskibeo ednoga kokota, pa ga

glasnim pritrjevanjom. Govornik razloži v jako razumljivi obliki z lepimi prilikami delo K. Z. Kmetska Zveza je na katoliškoj podlagi in že 12 let družu slovenske kmete. Kelko dobroga je storila že za našega kmeta! Če ščemo obdržati svojo vero v šolaj, se moramo vsi združiti v toj Zvezi. Dnesden vladajo ljudje, njihov glas vala vse, zato je potrebno znati, komi se da glas pri zbiranju poslancov. Grofovsko imanje de se delilo. Kak de se delilo? — To mora ljudstvo povedati in najleži pove to organizirano (združeno) v K. Z. K. Z. se potegüvle za volilno pravico tudi za ženske. Naše ženske morajo dobiti pravico poslance voliti, ve so pa one ravno telko zmožne kak možki. To smo vidili posebno v vojski, da je vse gospodarsko delo bilo na rami naših žensk. Priporoča gospodarske zadruge, štere do po pravičnoj ceni odavalo vsakovrstno blago našim ljudem. Samo tak je mogoče potrebiti z naše srede židove in drüge, šteri zavolo pomanjkanja različnoga blaga delajo s kmetom strašne dobičke. Razloži tudi potrebo štemplanja penez. Peneze da naša država zato štemplati, ar šče znati, kelko penez mamu. Te komaj lahko dobijo penezi boljšo vrednost, če znamo koliko jih imamo.

Domačim Godina odgovori na nešterne lažnjive novice, štere raznašajo takši ljudje, šteri samo na vogrsko ime čüjejo. Kelkokrat se je raznesla novica, da pridö Vogri za 8 dni nazaj; da je pa prvih osem dni poteklo, te so pa gučali od drugih osem dni, te pa na tretjo i štrto... laž za lažjov... Odgovori v Turnišči na jako premišljeno lažnjivo novico

je pokritoga prineso v hižo. Gda ga je nasto dijao, je pravo:

— Či je ovo vse dobro bilo, to de šče najboljše!

Nato je vzeo dol skledo, s šterov je kokot pokriti bio. Kokot je zaj bežao proti snehi, sneha se je pa začala smejati, pa da je ravno jela kašo, njoj je malo kaše vö z zobu spadnolo.

Gda so gospoda vidla, ka snehi kaša kaple vö z zobu, so se začala smejati, pa si pogučavati:

— No, naš mladi krao je dobo lepo ženo! Prle je glas bio, ka do njoj gimantje kapali vö z oči, gda de se jokala, pa rožike vö z zobu, gda de se smejala, zaj njoj pa te kašika kaple vö z zobu.

Mladoga krala pa je to jako razdreselilo, pa je odišeo s svojim pridentarom na sedem let v puščavo.

Povrzmo zaj mladoga krala, pa se povrnimo k njegovoj pravoj ženi.

Gda je küharica v vodo vrgla mladoga krala ženo, je ta sirota obisnola na ednoj veki, pa je jako javkala. Osloboditi se je nikak nej mogla, zato ka je nej mela edne roke pa nej edne noge.

od nekšega gospoda, šteri je v hrvatskih Novinah najšeo, ka odidejo za nekaj dni jugoslovanski vojaki iz Prekmurja. Zaistino pa stoji, v novinah ka odidejo samo civilni hrvatski uradniki na šterih mesto pridejo Slovenci. Zavolo toga, ka prepustijo bratje Hrvati Prekmurje slovenskim učitelom pa uradnikom, je tisti gospod takšo razburkanost napravo v fari. — Tudi je nekši gospod pravo, ka so samo kre Müre za Jugoslavijo, tam gor pa ne (v Turnišči). Na pitanje, če so za Jugoslavijo, so z velikim krikom vsi roke vujška stegnoli, pa kričali, ka so vsi za Jugoslavijo.

Prečte na obeh shodih pozdrav Orlovske Zveze prekmurskomi Orli. Odsek Orla v Črensovcih je skrbel za red pri shodu v Turnišči.

Poslušalci so zapüstili shod z ležešim srcem pa s trdnim sklepom za delo v organizaciji. Po shodih so govorniki odgovarjali na mnoga pitanja štera so jim stavili posamezni poslušalci.

Kmečka zveza.

Kmečka Zveza dela na to, naj kmeti majo

1. svojo zbornico (spravišče); na teh zbornicah bi kmetje povedali svoje želje, po šterih se ravnati i štere spuniti morajo postavodajni zbori (državni zbori, orsägoyülës po madjarskom), to je tisti zbori, kje se postave, pravde (törvenj) delajo;

2. da se ustanovijo stalni domovi, da ne bo trebelo jezerim se po tujini potepati i ravno zato naj se zemlja pravično razdeli i se onemogoči špekulacija z zemljo; — k toj točki glede Prekmurja pripomnimo to-le: zemlja

Tam ne daleč krej je pa živo eden puščavnik, pa je večkrat šo ta po vodo, v šteroj se je mujavao, pa je meo za vso potrebočo.

Te puščavnik je čüo tisto javkanje, pa je šo bliže. Gda je mladoga krala žena začüla, ka puščavnik prti njoj ide, je kričala:

— Či si božje stvojenje, reši me!

Puščavnik je dugo nej vüpav k njoj iti, zato ka je v pamet vzeo, ka je ženski spol. Gda je pa vido, ka je sirota velkoj nevoli, pa si sama nemre pomagati, te je zato li šo, pa jo je oslobodo. Neso jo je k svojoj hrambi, pa jo je dugo hrano. Gda je pa ednok v pamet vzeo, ka je noseča, te je je pa duže ne šteo meti, liki jo je nakano odposlati.

Ona se njemi je nato jako molila, ka jo šče naj malo ma, pa njemi je velela:

— Ti si v eden čun vodo nanosi, pa mene tam skopli.

Puščavnik je te resen nanoso v eden čun vodo, pa jo je začau prati. Med pranjam se je pa tista voda v šteroj jo je prao, vsa na zlat obrnola. Ona njemi je zaj pravila:

naj se razdeli samim Prekmurcom, teh krv i znoj sta napajala to zemljo, kda so za petdeset filerov pri lastnom stroški celi den robotili na njej; tem naj se razdeli, ki so si iz bogatoga Kanaana morali hoditi krüh služiti v Slavonijo, na Mažarsko, v Austrijo zavoljo krivičnih gospodarskih postav; z tov delitvov se stoletna krivica popravi, v ljudstvu pa obüdi, vtrdi nagib do nove države. Prekmurcom naj se deli predvsem pohabljenim, delanezmožnim vojakom siromakom; če so ti dobili, samo te pride na vrsto tisti, ki nekaj ali malo zemlje majo; na svojoj lastnoj grüdi bo vsaki zadovoljen i de z veseljom delao ne kák gda jo je z rende meo, štera je v nebo kričala za kaštigo; i kda de se zemlja delila, si izključno mi Prekmurci prosimo juš, pravico, da jo delimo toti pod oblastjov državnov, a vendar mi sami prekmurski kmeti; to že naprej povemo, da nam je kakši fiškališ, židov, bankar ne bo delio; mi napravimo svoje želje, štere se upoštevati morajo;

3. Kmečka Zveza dela na to da država z carinov (vamov, mautov) i tarifov ne škodi kmetom; to je naj kmet ne plačuje zavoljo vame drago tiste reči, štere pri svojim gospodarstvu potrebüje, sad svojega gospodarstva, zrnje i živino bi pa po cení mogo tadavati;

4. da država ustanovi kmečke i gospodarske šole, v ljudskih šolah že malo déco da na gospodarske reči včiti i sledkar tüdi odpre za odraščene kmete i kmetice gospodarske i gospodinjske tečaje;

5. da ustanovi zadruge (szövetkezeti) zalogo umetnih gnojil; te zadruge bi skrbele, da kje je kmetom

ne mogoče z domačim gnojom izhajati, dobijo umetna, to je narejena gnojila (mütrágya);

6. da kmetijskim zadrugam da pravico dovažati svoje pridelke vojaštvu i javnim podjetjom; dozday so židovje, banke, špekulanti lifrali vojaštvu i kakšim drugim državnim oblastom, i si devali milijone v žep, kmet je pa ostao samo na svojem ne zamerite, samo na svojem gnoji gospod, naj on ma pravico, šteri trpi, dohodke vleči, konči ž njih tüdi pa te najvejši deo;

7. da država vojaštvo do skrajne meje omeji, to je naj malo vojakov bo, da bodó menjši vojaški stroški i naj se gleda na potrebe kmečkoga stana, to je naj se kmetom tüdi da oprostitev od vojaške službe, kda je zaistinska potreboča, ne samo uradnikom; večkrat je kmet bolje potreben na polji, je na vekši hasek državi, kak pisač v kakšoj pisarni;

8. Kmečka Zveza dela za to, da državo v vseh krajeh poskrbi državne zdravnike (doktoře) i živinozdravnike (kuršmite) šteri siromakom brezplačno naj pomagajo, drugim pa za pomenjšano plačo kak dozday;

9. stare, ponesrečene, betežne kmete naj država da zavarovati (sekulirati), ka dobijo v starosti, v betegi i v nesreči teliko podpore, ka si zaistino lahko pomagajo.

Kaj je v teh devetih točkah znamenjeno, to hoče Kmečka Zveza doseči. Pa dosegne to, če njej, kmeti, mi bomo šli na roko, če stopimo v njo. Čem več nas je v njej, tem več dosegnemo, če mo vsi v njej, vse dosegnemo. Ta svetovna vojska nas je naučila, da brez kmetia nišče ne more živeti, niti kralj s svojov svetlov vojs-

slila si je, ka de mož jako rad, naj odkod pride, pa najde zlato žlico pa vilice.

Puščavnik je neseo roko domo. Gda je domo prišeo, njemi je mlada kraljica velela:

— To roko notri v vodo namoči, pa mi jo nazaj pritekni! Puščavnik je tak vščino, pa se je roka nazaj prijala.

Konec prihodnjič.

O ti lepa vinska rozga . . .

Narodna.

O ti lepa vinska rozga,
Si veselje mojga srca!
Prek morja si priplavalala,
Vu goro si posajana.

O ti lepa vinska rozga,
Si veselje mojga srca!
Od moža si odrezana,
Od Jezoša požegnjana.

O ti lepa vinska rozga,
Si veselje mojga srca!
Od fanta si odrezana,
Od Jezoša požegnjana.

O ti lepa vinska rozga,
Si veselje mojga srca!
Po zimi spiš, pa li cveteš,
V jesen mi lagve napuniš.

kov ne — on sam pa nikoga ne potrebüje. Vojska je pokazala, da kmeta nikaj ne vzame strah. — Jestí, piti njemi je zraslo; obleko je rad dobo pa obüvalo za falat krüha, mesa, za par belic i kupico vina; ogenj kresao si je; posvet njemi je mast podčrvine i staro olje dalo, cuker so njemi včele domo znosile, obleko če je ne dobo za svoj pov, njemi je njiva obrodila, trlica ogradila, krosna setkala, pač vse, vse je meo doma i ta najvejša gospoda je trkala po njegovih vratih i držala prgiščo, da bi od njega kaj dobila. —

V Parizi je bio veliki bogataš, ki je meo v svojem ogradi ribnjek. V tom ribnjeki je gojio na stotine pijajce. Dužnost teh krvoločnih črvov je bila, da so pocecale krv tistih konjov, štere je te gospod v to mlako privezao. Te gospod je namreč ne dao svojih starih konjov v mesnico, nego v to mlako v jed pijavkam. Jedini sinček njegov je meo vrloga konja, šteri je pa obstarao. Bogataš bi sinki rad drugoga, mladoga küpo, zato je toga staroga na smrt v ribnjeki osodo. Dao ga je zato sem pripelati i pijajca za pijajcov je prilezila z vode na nemo živinče, štero, da je bilo privezano, je iz stoterih ran krvavelo — crkavalo. — Sin bogatašov je ne znao, kaj nameni očo z njegovim konjom — šo ga je iskat. Od veselja, da ga je najšeo je pripleso na njegov hrbet i sedo tam — pijavke pa so plezile više po konji do njega i ga obsipale — izcecale z konjom vred. — Milijonar je oba mrtviva najšo večer. —

Ta žalostno-istinska zgodovina nam te-le navuke daje: država, te bogataš, ne sme neusmiljeno ravnati z našim konjom, to je z našim gospodarstvom, ovak je zgübi s sinovi, s nami vred, kak te bogataš, bo prazna, žalostna — pa se umori, kak se je ta bogataš po sinkinoj smrti

Kmečka Zveza, kmeti, bo nas i državo rešila smrti, stopite v njo.

**
*
|
*
**

Cerkveno.

**
*
|
*
**

14. september. Zvišanje sv. Križa. Od toga svetka Maticerkev v duhovniškoj molitvenoj knjigi, z vanoj »brevir«, to le piše: Hosroas, kralj perzijski je zadnje dni casarstva Fokovoga (grčko) zavzeo Egipt pa Afriko, pomoro je tam več jezer krščenikov, križ Gospodov, šteroga je Jelena na goro Kalvarije postavila, je pa sebov vzeo v Perzijo. Zavoljo toga je naslednik Fokov, Heraklij zbegao od jezerih nevol i težav boja, mir proso; a Hosroa omamljen od zmage, niti pod slabimi pogoji ne njemiga je šteo dati. V toj skrajnoj nevarnosti se je zato zmerom posto i molo pa goreče proso Boga za pomoč; na božje navdihanje je vojsko

S toga zlata zlej edno žlico!

Puščavnik je to včino; ona njemi je pa te velela:

— To žlico zaj nesi v mesto, pa tam pitaj, či bi ti što dao za njo človeče oči.

Puščavnik je neseo žlice v mesto. Prednjega je prišla tista kuharica, ka je mela oči mladoga krala žene, pa je pravila:

Tomi de moj mož jako rad, gda de vido, ka ma zlato žlico.

Vzela je zato to zlato žlico, pa je dala za njo oči mlade kraljice.

Gda je puščavnik domo prineso oči, ka je je dobo za zlato žlico, njemi je mladoga krala žena velela, naj je v vodi namoči, pa te naj njoj notri zdevle. Puščavnik je to včino, pa so se oči prijale.

Mladoga krala žena je zaj včasih spreglednola, pa je velela puščavniku:

— Zaj pa zlej edne vilice, je nesi v mesto, pa pitaj či bi što dao za nje človečo roko.

Puščavnik je zlejšao vilice, pa je je neso v mesto. Tista kuharica bi pa jako rada te vilice mela, pa je dala za nje roko mlade kralice. Mi-

spravo vküp, s sovražnikom se spüsto v boj i tri vojvode Hosroajove je z tremi svojimi četami premagao.

Te zgübe so Hosroa potrle, bežo je prek reke Tigris, sinü Medarseja je pa proglaso za svojega sovladara. Siroes, starejši sin Hosroe je strašno zamero to očino ravnanje, nakano, da očo z bratom vred vmori; i zaistino oba je dao na begi zgrabiti i vmoriti, Heraklij njemi je pa zročo kraljestvo pod nešterimi pogoji, med šterimi je tüdi te bio, naj Križ Gospodov nazaj da. Po štirinajstih letih je križ z oblasti Perzijcov prišo nazaj. Heraklij ga je za tem na lastnih ramah neso v Jeruzalem ta gor, kam ga je prvič Zveličar.

To prenesitev je pa podignola velika čüda. Heraklij okinčan z zlatom i biseri je ne mogo skoz vrat, štera se odpirajo na goro Kalvarijo. I čem bolje se je trüdio dalje priti, tembolj ga je nekaj nazajdržalo. Kda se je Heraklij z svojimi sprevodniki nad tem zagrezno, njemi je Zaharija, Jeruzalemski škof pravo: Vlada glej, z tem dragocenim oblečom ne moreš v nošnji križa Jezusovo siromaštvo i ponižnost nasledüvati. Náo je Heraklij slekeo dragoceno obleko, se je züo, odeo si prosto odevalo i ostalo pot je z lehkov mogo opraviti pa križ ta postaviti, odkod so ga Perzijci odnesli. Zavolo toga je god Zvišanja sv. Križa, šteri se je te den obhajao, pridobo v slavi na spomin tomi, ka ga Heraklij ravnota postavo, kje je za Zveličitala prvič bio pripravljen.

Razstava cerkvenih reči. Bratovščina sv. Rešnjega Telesa je priredila razstavo cerkvenih oblačil v dvorani škofijske palače. Razstava se je otvorila (odprla) 4. septembra.

Politični pregled.

Samouprava v Prekmurji.

Ministerstvo notrenjih del v Beogradu je obvestilo ljubljansko vlado, da za celo Prekmurje poskrbi slovenska uradništvo i uslužbenstvo, upravo bo namreč v celom Prekmurji tüdi na Dolenskom slovenska.

Radgona.

Protest Prekmurske deputacije.

Prekmurska doputacija sosveta civilnega komisara za Prekmurje se je oglasila 3. septembra pri deželnoj vladi v Ljubljani pa poslala po komisiji za mirovno konferenco sledeči protest: »Deputacija prekmurskih Slovencev poslana od narodnega sosveta za celo Prekmurje k vladi v Beograd i v Ljubljani, protestira najodločnejše proti groznoj krivici, štera bi se zgodila s tem, da bi Prekmurje zgübito Slovence i v Radgoni i okolici, ter

zahteva, da ostane Radgona z okolico pri kraljestvi SHS, kak je to določila že mirovna konferenca po dugotrpečih kompromisnih pogajanjah. Pošiljamo te obvüpen klic na mirovno konferenco v Parizi pa jo prosimo, da ga posluhne i nam ne včini nove krivice.

Protest prekmurskoga narodnoga sosveta.

Osemdeset jezero prekmurskih Slovencev, združenih zdaj v Jugoslaviji, doznava razburjeno, da se šče mesto Radgona z okolico iztrgati našoj državi. V tom slučaju bi bio pretrgan ves stik oslobojenoga Prekmurja z ostalov Jugoslavijov, ar sta v Radgoni edino dva mosta šteriva v ozemlju slovenskoga Prekmurja vodita prek Müre. Radgonā z okolico je slovenska. Radgone si ne püstimo iztrgati. Brez nje ne moremo živeti (popravici ona brez nas. Op. ured.) Radgono bomo branili, če trebe z silov. Zahtevamo najodločnejše da se naš protest proti pangemarskim (vsenemškim) nakanam taki naznani v Pariz. Prekmurski narodni sosvet.

Protestirali so

še dr. Klobčič, radgonski komisar, tiskovno društvo, zastopniki občin: Potrna, Žetinci, Dedonci, Sl. Garica, Zenkovci, Staraves, Nasova, Plitvica, Plitvički Vrh, Gospodarska Zadruga za Prekmurje, Mursko polje in Slovenske Gorice iz G. Radgone, Ljudska Knjižica, Izobraževalni klub, Čitalnica, Orel, Sokol iz Radgone itd.

Vsebina mirovne pogodbe za Avstrijo.

Nemškoj Avstriji se prizna le ime ljudovlada (republika) »Avstrija«. Dobi brez glasovanja (votuma) zapadne županije Vogrskoga i mesto Radgono z okolicov. — Ki je v Avstriji rojen, je državljan te države. — Vojsko samo najeto sme meti i vojaška služba je odpravljena. Avstriji pripada tisto orožje štero se zdaj najde v njej. — Avstrija se ne sme k niednoj državi prikapčiti, zvün če določi »Zveza narodov. — Mesto Austroogrskoe banke se ustanovi nova banka, ententa bo skrbela, da gospodarsko ne propadne, živino more dati, a dobi pa nazaj tisto, kaj so Italijani po premirji ž nje odpelali. — Brez carine (vame, maute) bo tri leta pošiljala Čehoslovaška i Poljska premog (vogelje) Avstrije, ta pa njima sirovine. — Duge, odškodnine more plačati, a dobi pa pet let prosto pot do vseh držav bivše Austroogrskoe in primeren del železnic in ladij. Sledkar pride Avstrija v zvezo narodov. 10. septembra je podpisan mir z Avstrijov. Jugoslavija i Rumunija staga nej podpisali.

Prisilno posojilo v Italiji.

»Coriere della Sera« italijanski list poroča, da je ministerski svet skleno razpis prisilnoga posojila, to je da moro dati državi na posodo. Posojilo bo znašalo 20 milijardov lir. Ubogi Italijani, zato njim trebe naše slovenske kraje, da je predosta, — predosta duga. — Italijanski kralj naj pomenjša džavne dugove, se je odpovedao vsem kronskim imetkom, obdrži samo dve palači i plačüvao bo tüdi dačo.

V M. Soboti

je uprava vzeta iz rok dozdašnjih uradnikov i zročena slovenskim.

Glasi.

Eden milijon kilogramov tobaka je zgorelo v tobačnoj tovarni (fabriki) v Pantini. Škoda znaša več milijonov frankov. Približno jezero delavcev je postalo brezposelnih.

Slaba vera. V Kumi v cerkvi sv. Jošta je prišlo na romanje tüdi nekaj socijalnih demokratov. Ti so tü zaistino pokazali, da se ne brigajo za vero, kak njihova stranka naglašā: cigarete so kadili pred oltarom pokritih glav i frlice popevali.

Ženska prisilna delavnica se je otvorila v Begunjah na Kranjskom. V kratkom se odpre tü tüdi poboljševalnica za ženske. V obema hišama najdete Prekmurke odprta vrata, štere se doma nepošteno obnašate.

Krekov spomin. V Komendi na šoli, v štero je pohajao moli VaneKrek, oča je bio učitel, so odkrili spominsko ploščo (tablo), na pokopališču pa nov spomenik oči Krekovomi. Dr. Krek je z dr. Korošcom največ včino za ujedinenje Srbov, Hrvatov i Slovencev v eno državo Jugoslavijo; je bio iz dna duše prijatelj i pomočnik delavskoga stana. Tabora v Komandi se je udeležilo više pet jezer ljudi i govorili so na njem poslanci Štercin, dr. Cankar Izidor. V svojem govori je slikao Krekovega düha, šteri je ne bio drügi kak düh krščanske ljubezni i pravice za šterim vsi moramo iti.

Civilni komisariat za Prekmurje se je odselo z Radgone v Sobotu. Poveljstvo murskoga odreda je že tüdi v Soboti. Njegov pomočnik je Dr. Kočar Jožef, Prekmurec iz Skakovec.

Penezi so žigosani v Prekmurji, ljudstvo si zdaj že lahko pomaga, dobi se povsod kaj za küpiti.

Za potreboče Prekmurja je boskrbo civilni komisar veliko vnožino petroleja, vžigalic, in drügh reči, štere ljudstvo najbolje potrebüje.